

Bart Jan Spruyt: RoodGroen? Doen!

Posted on 8 februari 2025 by Bart Jan Spruyt

De plannen om de samenwerking op links een nieuwe vorm te geven, zijn in een stroomversnelling gekomen. Daarbij tekent zich nu al een reeks conflicten en veel geruzie af. Het is bij voorbaat om van te smullen.

Tot mijn niet geringe verbazing bleek ik ineens in te stemmen met de opinie van een overgrote meerderheid van de achterban van PvdA en GroenLinks. Links is op zoek naar een nieuw imago en de beste en kortste weg om dat imago te vestigen is de opheffing van GroenLinks en PvdA en de oprichting van een nieuwe partij. Vindt 63 procent van de achterbannen van beide partijen.

Geen fusie dus, geen oude wijn in nieuwe zakken, maar iets geheel nieuws, en dat nieuwe gaat dan RoodGroen heten, of Verenigd Links of Samen Vooruit of Een Nieuwe Progressieve Alliantie. Ik ben het daar mee eens. Ik hoop oprecht dat ze zo dom zullen zijn om deze stap te zetten.

Links is verbrokkeld, en de discussie over fusies en verenigingen loopt al vele jaren. Al in november 2006 dronken Jan Marijnissen (SP), Femke Halsema (GroenLinks) en Wouter Bos een kopje koffie in Pakhuis De Zwijger in Amsterdam. Het werd niks.

Halsema, die de heren voor het gesprek had uitgenodigd, sprak van ‘luchtfietserij’.

Vier jaar later probeerde Halsema het opnieuw: ze voerde geheime gesprekken met Job Cohen, maar ook die leidden tot niets. Frans Timmermans schreef een lange email om de verschillen tussen alle soorten links te beschrijven en voor een PvdA in het politieke midden te pleiten.

In 2013 spraken Diederik Samsom en Bram van Ojik over een ‘fusiefractie’, maar Jesse Klaver stak daar toen nog een stokje voor. Klaver, destijds leider van een vierkoppige fractie, wilde van GroenLinks een ‘brede volkspartij’ maken en samen met PvdA, SP en D66 een ‘progressief machtsblok’ vormen. Ook dit bleef een ijl plannetje, dat aan de vooravond van elke verkiezing weer eens werd opgerakeld.

Wel en weer niet

Pas in 2023 kwam er enig schot in de zaak: na de verkiezingen voor de Provinciale Staten besloten PvdA en GroenLinks één fractie te gaan vormen in de Eerste Kamer. Een jaar later, bij de Tweede Kamerverkiezingen van november vorig jaar, kwamen zij met één gezamenlijke lijst uit. Het leidde niet tot de verwachte winst, met Timmermans als de uit Brussel binnengevlogen leider.

Sindsdien bleef het een beetje bakkeleien. Tot het jonge Kamerlid Habtamu de Hoop (26) onlangs een einde aan de egeltjesdans wilde maken en zei dat hij ‘echt een nieuwe beweging’ wil, geen ‘samengaan van oude organen’. Ondanks protesten van vertegenwoordigers van de oude hap als Ad Melkert en Rob Oudkerk, heeft Frans Timmermans dit voorstel inmiddels omarmd en hij zou van die nieuwe beweging graag de leider willen worden – wat het grootste deel van de achterban overigens niet zo’n goed idee lijkt. De leden zouden de beslissing (Afzonderlijk doorgaan? Een fusie? Een nieuwe partij?) volgend jaar moeten nemen, maar de hoop op spoedige verkiezingen haalt de discussie nu naar voren.

Fusie zorgt nooit voor furore

Zelf ben ik blij met de plannen omdat al dat gepraat over imago en elan nergens toe zal leiden. Fusies leiden bij de eerstvolgende verkiezingen altijd tot een teleurstelling. Eerdere fusies (het CDA in 1980, GroenLinks in 1990, de ChristenUnie in 2000) brachten aan het licht dat zo’n nieuwe partij nooit de verwachte electorale doorbraak realiseert.

KVP, ARP en CHU (de voorlopers van het CDA) behaalden in 1977 49 zetels, in 1981 48. GroenLinks (een fusie van PPR, PSP, CPN en EVP) behaalde in 1989 zes zetels, in 1994 vijf. En RPF en GPV (voorlopers van de ChristenUnie) scoorden in 1998 nog vijf zetels, maar verloren er na de fusie tot de CU weer één. GroenLinks-PvdA wonnen eind 2023 weliswaar ten opzichte van de verkiezingen van 2021 (van 17 naar 25 zetels), maar de torenhoge verwachtingen werden niet waargemaakt: de 30 zetels werden niet gehaald, de PVV werd de grootste en de binnengehaalde leider verbleekte vervolgens in de oppositie.

Een fusie voorkomt op z'n best verder verval – niet meer dan dat. Wat dat betreft kan rechts Nederland de fusie op links dus met vertrouwen tegemoetzien.

Waar ik mij u ook al over kan verkneukelen is het gedraai en gelieg over 'fusie' dan wel 'nieuwe partij'/'nieuwe beweging'. Het voorstel van De Hoop zou immers betekenen dat GroenLinks en PvdA zich als verenigingen zouden opheffen en dat de leden van deze partijen zich vervolgens bij de nieuwe vereniging zullen aansluiten. Dat is natuurlijk een te groot risico.

En dus zal er gewoon een fusie komen tot een vereniging met een nieuwe naam en een nieuw logootje, en die zal worden verkocht als een 'nieuwe beweging', als iets geheel nieuws dat in de nood der tijden zomaar spontaan is gegroeid, en niet het product van Haagse onderhandelingen. Ik verheug mij nu al op de discussie over die nieuwe naam, de nieuwe statuten, het nieuwe beginselprogramma en het nieuwe verkiezingsprogramma.

Nog leuker wordt het wanneer de discussie ontbrandt over de vraag of die geweldig nieuwe linkse samenwerking wel tot GL en PvdA beperkt kan blijven. Moeten in één keer ook niet gelijk D66, de Partij voor de Dieren, Volt en Denk worden meegenomen in deze race naar de grote winst bij de eerstvolgende verkiezingen?

Gemengde reacties

D66-stemmers schijnen er wel oren naar te hebben, maar de SP heeft de boot al nadrukkelijk afgehouden. 'Wij hebben meer met échte sociaaldemocratie en niks met links liberalisme', zei Jimmy Dijk van de SP. 'Ik zie ook niks nieuws. De samenwerking van PvdA met GL leidt tot een koers die te weinig gericht is op wonen, zorg, werk, inkomen en collectieve voorzieningen.'

Maar het gaat natuurlijk niet werkelijk om het betrekken van deze partijen bij een grootse fusie. De uitnodiging is gericht aan de kiezers van deze partijen, en vooral links-progressief stemmers zouden wel eens warm kunnen lopen voor de nieuwe club met de nieuwe naam en het nieuwe logo en de nieuwe leider. Dat voorspelt al iets over de koers en identiteit van de partij.

'Nieuw verhaal'

Links moet met een nieuw verhaal komen, verzuchtte oud-senator Frans Leijnse onlangs in een opiniestuk. Maar welk verhaal dat zou moeten zijn, daarvan had hij geen idee. Een jongedame van 'LinksBoven' schreef een pleidooi voor een groen en progressief verhaal: weg met het midden, weg met de rijken!

De Hoop wil weg van een PvdA die verlangt naar de PvdA van vóór Fortuyn om de arbeidersklasse terug te winnen. Dat is maar nostalgie. Timmermans wil dat de nieuwe partij vanuit het midden zal opereren. Dat worden dus nog interessante, verhitte debatten, met als vermoedelijk resultaat een partij die zich hip en progressief zal presenteren en daarmee inhoudelijk geen enkele bedreiging zal vormen voor de rechtse partijen.

Links heeft de afslag gemist die zich vorig jaar uitte in een onomkeerbare verschuiving van 'links' naar 'rechts', van thema's als de grote cultuurstrijd en een ruimhartig immigratiebeleid naar terechte aandacht voor de sociaaleconomische zorgen van de middenklasse, de herovering van zeggenschap, de verwerping van opgedrongen ideologieën, en een eerherstel van het gezonde verstand.

En dan moet het mooiste nog komen: het debat over de nieuwe leider. Timmermans gaat het niet worden. Zowel De Hoop als Jesse Klaver staat al op hem voor in de peiling onder de achterban, en het liefst zou die achterban een 'nieuw gezicht' zien, iemand van buiten Den Haag, Aboutaleb of zo, of Marjolein Moorman uit Amsterdam. Ik hoop op vele debatten in een echte lijsttrekkersstrijd, en het kan er wat mij betreft dan niet fel genoeg aan toe gaan.

Zo stapelen de discussies en conflicten zich op, op weg naar de Grote Eenwording. De linkse mens is nogal scherpslijperig en vechterig. En hoe scherper de messen worden geslepen, hoe beter. Ik heb alvast een paar emmertjes popcorn besteld.

Bart Jan Spruyt *is historicus en journalist. Zijn columns over politiek en*

samenleving verschijnen iedere zaterdag in Wynia's Week.

***Wynia's Week** verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk **HIER**. Hartelijk dank!*